

(३) ब्रह्मणः प्रोक्षणं विधत्ते । “शतेनाराजभिरुग्रैः सह ब्रह्मा ॥ १ ॥ दक्षिणत उदङ् तिष्ठन् प्रोक्षति । अनेनाश्वेन मेधेनेष्टु । । अयं राजाऽप्रतिष्ठ्योऽस्त्विति । बलं वै ब्रह्मा । बलमराजोग्रः । बलेनैवास्मिन् बलं दधाति इति” । क्षत्रियाः सन्तोपि राज्यानर्हाः ‘अराजानः’, ‘उग्राः’ शूराः, ‘अप्रतिष्ठ्यः’ केनाप्यतिरस्कार्यः । स्पष्टमन्यत् ॥

(४) होतुः प्रोक्षणं विधत्ते । “शतेन सूतग्रामणिभिः सह होता । पश्चात् प्राङ् तिष्ठन् प्रोक्षति । अनेनाश्वेन मेधेनेष्टु । अयं राजास्ये विशः ॥ २ ॥ बज्रग्वै बज्रश्वायै बज्रजाविकायै । बज्रब्रीहियवायै बज्रमाषतिलायै । बज्रहिरण्यायै बज्रहस्ति-कायै । बज्रदासपूरुषायै रयिमत्यै पुष्टिमती । बज्ररायस्योषायै राजास्त्विति । भूमा वै होता । भूमा सूतग्रामण्यः भूमैवास्मिन् भूमानं दधाति” इति । ‘सूताः’ सारथयः, ‘ग्रामण्याः’ ग्रामनेतारः ग्रामस्वामिनः, ‘विट्’ प्रजा, सा विशेय्यते । बहवो गावो यस्या विशः सा ‘बज्रगुः’, तथा बज्रश्वादीनि विशेषणानि । ‘रयिमती’ प्रभूतधनयुक्ता, ‘पुष्टिमती’ शरीरपुष्टियुक्ता, ‘बज्र-रायस्योषा’ बज्रविधमणिमुक्तादिधनपुष्टियुक्ता, यथैकविशेष-विशिष्टायाः प्रजाया अयं यजमानः ‘राजास्तु’ । प्रतिविशेषणं पृथक्त्वे तु आदरार्थं वा राजेति द्विरुक्तिः । होतुर्भूमरूपत्वं पठनीयमन्त्रवाङ्मत्यादवगन्तव्यं । सूतानां ग्रामण्यानां भूमरूपत्वं व्यापारवाङ्मत्यात् ॥

(५) उद्गातुः प्रोक्षणं विधत्ते । “शतेन क्षत्तसङ्ग्रहीतृभिः